

Sparvuggla

Sparsamt förekommande häckfågel i barrskog eller blandskog i större delen av Sverige, men saknas eller är sällsynt längst i norr, närmast fjällen och i slättbygderna i södra Sverige. Saknas helt på Öland och Gotland. I synnerhet i södra Sverige varierar antalet på grund av invasioner norrifrån vissa år. Gynnas av varierad, mogen skog med gott om föda i form av sorkar och småfåglar. Sparvugglan är beroende av hackspettshål som utgör deras boplatser.

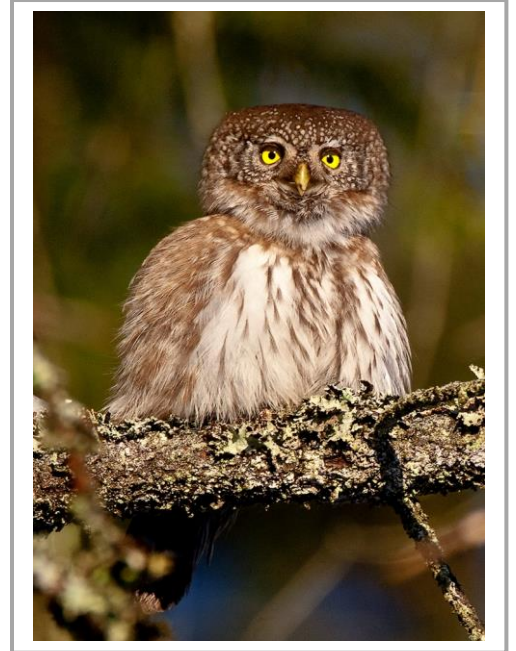
Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 25 %

2001–2012: stabil

Fågeldirektivet: Bilaga 1

Häckningsperiod: 1 mars – 10 augusti

Ekologiska krav

Sparvugglan förekommer liksom pärlugglan främst i större skogsområden som domineras av barrblandskog med stort inslag av asp, björk och andra lövträd. Sparvugglan påträffas oftast häckande i äldre täta, varierande skogar med ett högt lövinslag och den är typisk för klassiska "bondskogar". Sparvugglan jagar i hög utsträckning i kantzoner av hyggen och sorkrika jordbruksmarker,.

Häckningen sker i ett bohål av större hackspett eller tretåig hackspett, ofta i en asp eller gran men även i andra trädslag. Sparvugglan föredrar tretåiga hackspettens bon som häckningsplatser inne i mogen granskog, gärna tät sådan och helst med inslag av asp. Den undviker att häcka i öppnare skogsmiljöer till skillnad från t.ex. pärlugglan.

Reviren är i storleksordningen ett par km² men varierar dels mellan revir, delvis beroende på tillgången på smågnagare. Den behöver relativt stora sammanhängande skogsområden och saknas helt i mindre skogar eller dungar.

Födan består till största del av sorkar och näbbmöss men har ett starkt inslag av småfåglar. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter och antalet häckande par växlar starkt mellan år.

Häckningen påbörjas under mars månad och ungarna lämnar boet under slutet av maj eller i juni¹.

¹ Häckningen påbörjas vanligen något senare än hos många andra ugglor. Sparvugglans häckning är synkroniserad med att den skall ha mycket småfågelungar att mata sina egna stora ungar med.

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Sparvugglan försvinner från en boplats efter mer omfattande avverkningar, men bra hänsyn innebär att lämpliga miljöer finns kvar på landskapsnivå. För att tillgodose sparvugglans möjligheter till häckning måste det finnas god tillgång på hål i grövre träd efter tretåig hackspett och större hackspett, främst i asp och gran.²

- Avstå från skogliga åtgärder inom 100 meter från kända, aktiva boplatser under perioden 15 februari–30 juni.
- Spara alla hålträd och grova murkna högstubbar. Spara också hänsynsträd, särskilt grövre aspar, som har förutsättningar att bli lämpliga häckningsplatser för större hackspett och därmed även för sparvuggla och andra arter som är beroende av den typen av håligheter.
- Undvik förröjning vid gallring och slutavverkning.
- Lämna 20 meter skiktad kantzon av gran och lövträd mot sumpskogar och myrar. Lämna funktionella kantzoner av gran och lövträd mot bäckar och sjöar.

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m. Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer. (SKSFS 7:17).

Indikator på skyddsvärd skog

Sparvugglan är inte en indikator på skyddsvärda skogsmiljöer. Arten häckar dock mycket gärna i samma miljöer som tretåig hackspett, alltså äldre granskogar med inslag av asp. Arten förekommer ofta i äldre och mer extensivt brukade "bondeskogar" och äldre skogar med högre grad av naturlighet än vanliga produktionsskogar.

Regional tillämpning

Arten har högre tätheter i barrskogstrakter i Götaland, Svealand och norra Sveriges kusttrakter, men är sällsyntare i Norrlands inland. I marginella områden med förekomst i södra Sverige varierar antalet delvis starkt beroende på invasioner norrifrån. Mer hänsyn behövs i norra Sveriges inland, eller i övrigt i större skogsområden med gles stam av sparvuggla.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gynna lövträd (särskilt asp som är vanligaste boträdet), särskilt på rikare granskogsmarker.
- Gör naturvårdsavsättningar i äldre gran- eller lövdominerande bestånd, gärna mot myrar, fuktstråk eller bäckar.
- Återställ dikade sumpskogar (genom att dämna eller täppa igen diken)

² Hackspethål i gran är nästan alltid efter tretåig. Det är mycket viktigt att stor hänsyn tas i skogar där tretåig hackspett häckar.

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Lästips

Artfakta för sparvuggla. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102621> ArtDatabankens webbplats,